

• Steenkapper Eric Cruyssaert en de liefde voor ambachtelijk stenhouwen in zijn eenmansbedrijfje in Elversele

Erik Cruyssaert in volle actie, met hamer en beitel. FOTO'S JORIS HERREGODS

“Je moet de passie voor het ambacht in je vingers hebben”

Eric Cruyssaert is metselaar van opleiding, maar kon zich onder de vleugels van enkele oude stielmannen ontpoppen tot een ambachtelijke steenkapper. In de voormalige burgemeesterswoning in Elversele vond hij een passend decor voor zijn eigen atelier dat hij in 2002 opstartte. Stiekem hoopt hij zijn stielkennis door te geven aan zijn kinderen want de ambacht lijkt, zoals in veel sectoren, de duimen te moeten leggen voor industrialisering.

Commercieel denken past niet in de filosofie van Eric Cruyssaert. Hij leeft helemaal voor zijn vak. “Reclame is uit den boze voor een ambachtelijk bedrijf.”

• Eric Cruyssaert vond tien jaar geleden het ideale pand voor zijn bedrijf en zag zo zijn grootste ambitie werkelijkheid worden. Hij startte een eigen zaak in natuursteen. De klemtoon ligt op ambacht en de uniekheid

van zijn werk. En dat in hartje Elversele. “Ik speelde al lang met het idee om als zelfstandige te starten, maar de zoektocht naar een pand op de juiste locatie en met voldoende omvang, heeft tijd gevraagd”, licht Eric Cruyssaert (38) toe. “In 2002 vond ik deze voormalige burgemeesterswoning die aan alle voorwaarden voldeed. Er is veel ruimte en achteraan staat een loods waar alle apparatuur in past.” Cruyssaert is metselaar van opleiding, maar specia-

liseerde zich in de loop der jaren in restauratie en renovatie. Bij een natuursteenbedrijf in het Gentse leerde hij de knepen van het vak. “Ik werkte er als meestergast en draaide mee in grote renovatieprojecten, onder andere met die van het koninklijk paleis. Ik werkte vier dagen per week, tien uur per dag. De vijfde dag ging ik vrijwillig ervaring opdoen in de ateliers in Lokeren en Antwerpen. Bij die oude stielmannen heb ik het steenkappen pas echt onder de knie ge-

kregen. Ze geloofden dat ik een natuurtaent was, en die aanmoediging heeft me over de streep getrokken.”

Reputatie opbouwen

De liefde voor het vak was er altijd wel, maar een eigen bedrijf opstarten vraagt de nodige omzichtigheid. “Als je geen kapitaal hebt als buffer, is het een onbegonnen zaak. Alleen al het materiaal om de steenblokken te zagen, kost een fortuin. Daarbij komt dat ik vanuit het niets ben moeten

beginnen. De meeste stenhouwbedrijven zijn familiegebonden, maar niemand van mijn familie zit in de stiel. Ik moest mijn reputatie dus stapje voor stapje opbouwen. Want mensen kopen enkel iets in vertrouwen. Ze gaan niet naar een snotneus die net begonnen is, maar naar een vaste waarde die al de kans heeft gekregen om zich te bewijzen. Via mond-tot-mondreclame is het zo’n beetje organisch gegroeid.” Cruyssaert rekent nu particulieren, aan-

Het kroontje van de ciperage op de markt van Sint-Niklaas is toe aan een opknapbeurt.

Het gereedschap van de steenkapper is voorlopig nog niet door computergestuurde machines vervangen.

Het steenkappersatelier bevindt zich in een loods achter zijn huis.

nemers en steden tot zijn cliënteel. Momenteel werkt hij aan de restauratie van het kroontje van de ciperage op de markt van Sint-Niklaas en aan de schandpaal op de markt van Lokeren. "Ik mag niet klagen, het werk groeit jaar na jaar aan. Maar op de grote massa zit ik niet te wachten, ik maak ook weinig of geen reclame, want commercie is uit den boze voor een ambachtelijk bedrijf. Grote bedrijven beconcurreren elkaar vaak met alle middelen die ze maar hebben, en daarbij verliezen ze vakken uit het oog. Maar je mag nog zoveel geld hebben, zonder de juiste vaardigheden overleef je niet."

Ook in deze sector is de modernisering niet tegen te houden, een evolutie die Cruysaert niet meteen toejuicht. "Vooral de laatste vijf jaar maken computergestuurde machines hun opgang. Ik verwacht dan ook dat er binnen tien jaar een groot stuk van de ziel van het ambacht verloren zal zijn."

Buiten de lijntjes

Cruysaert volgde ook lange tijd een opleiding beeldhouwen aan de academie van Sint-Niklaas. Steenhouwen is voor hem geen streng afgelijnde discipline. "In de middeleeuwen had iedere ambacht een ei-

gen gilde. Buiten de lijntjes kleuren werd afgestraft. Nu kan dat gelukkig wel. Dertig procent van mijn werk bestaat uit restauratieprojecten. Als ik daar ook mijn passie voor beeldhouwen in kan leggen, vergroot dat mijn kansen in de markt. Daarnaast vind ik het ook enorm belangrijk om die voorgeschiedenis en voeling mee te hebben. Sommige steenkappers die al jaren bezig zijn, zijn nog nooit in een steengroeve geweest. Hoewel er eentje is op tachtig kilometer hier vandaan, in Zinnik. Ik wil weten met welk materiaal ik werk."

SOPHIE PYCKE

Een detail van het werk van Eric.

"Hamer en beitel geven een steen meer krediet"

Goedkope steen wordt en masse ingevoerd uit China en Azië. Het middelpunt van de natuursteenmarkt verschuift na eeuwen van Carrara in Italië naar het Oosten.

● Steenkapper is een fysiek belastend beroep. Maar zolang de zin voor de ambacht leeft, krijgen uitputtingsverschijnselen geen kans. "Bij momenten is het enorm zwaar werk. Je kan ook niet alles met de hefbrug verplaatsen, af en toe moet er wat getrek en gesleur aan te pas komen", lacht Eric.

"Vooral in de winter gebeurt het al eens dat ik liever binnen zou zitten dan in het atelier. Maar het werk gaat altijd voor. Vooral bij aannemers dringt de tijd omdat er bij hen een hele ploeg staat te wachten om verder te kunnen. En laat stress nu net iets heel nefast zijn bij een secuur werk als dit. Meten en nameten zijn sleutelwoorden."

Het gemoderniseerde werk kan niet op tegen de geneugten van het ambachtelijk steenkappen. "Wanneer je met beitel en hamer werkt, geef je een steen krediet. Met een machine overhaast je het proces al snel en gaan er waardevolle delen van een steen verloren. Ik begin steeds met mijn basisvorm en start dan met de rechte vlakken, daarna begin ik aan de afwerking: de gebogen vormen. Maar uiteraard wijkt het eind-

resultaat soms af van het oorspronkelijk idee, fouten maakt iedereen. Maar dan komt mijn achtergrond in beeldhouwen van pas en kan ik een vorm nog aanpassen."

Opleiding

De tientallen opleidingsjaren die de steenkapper al achter de rug heeft, beschouwt hij als een noodzakelijk onderdeel van de stiel. "In de middeleeuwen deed een steenkapper acht jaar over zijn opleiding. Daarna kon je de opleiding van beeldhouwer aanvatten. Tien jaar later kreeg je dan de kansje te bewijzen als bouwmeester, of architect."

Net als andere sectoren in de economie, ondervindt de natuursteenmarkt de bikkelharde concurrentie van landen als China en Azië. "We voeren een massa steen in die niet duurzaam is. Belgische blauwe hardsteen gaat wel honderd jaar mee, steen uit China misschien tien jaar. Op dat vlak zijn we verkeerd bezig."

Ondanks de concurrentie van grote bedrijven, ziet Eric Cruysaert de toekomst rooskleurig. "Steenkappers zullen altijd gevraagd worden. Maar je moet de passie in je vingers hebben, en de drang hebben om altijd bezig te blijven. Moest ik het aan mijn kinderen kunnen doorgeven, zou dat fantastisch zijn. De oudste heeft er toch al wat interesse in, dus wie weet", lacht Cruysaert.

SOPY

Belgische paradepaardjes

- België heeft een aantal paradepaardjes die volgens Eric Cruysaert best wat meer onder de aandacht mogen worden gebracht.
- Klassieker onder de klassiekers: de blauwe hardsteen uit Henegouwen. De vier verschillende types hebben hun eigenheden, maar zijn enkel door het getrainde oog van kenners te onderscheiden.
- Belgisch marmer dat met zijn roze kleur heel wat nachtkastjes uit de jaren vijftig versierde. Nu enorm prijzig, maar nog steeds charmant.
- Buitenbeentje: door en

door zwart marmer die zelfs in de steengroeven van het Italiaanse Carrara op bewondering kan rekenen. De witte Carrara-trots die contrasteert met ons zwarte marmer, is er erg populair.

●● De Balemse steen of de Vlaamse arduin waarmee zowat al onze kerken zijn opgebouwd, maar die nu amper nog gebruikt wordt.

●● Enkel in Herzele is er nog een vakschool waar leerlingen terecht kunnen voor de studierichting steen- en marmerbewerking.

SOPY

Morgen: een veerman uit Tielrode